

Štajerc" izhaja vsaki petek datiran z dnevnim naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in četrta leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnina z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravniki se nahajata v Ptuju, gledališko poslopje števil. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubili!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak terek zvečer

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža

Štev. 38.

V Ptuj v nedeljo dne 22. septembra 1907.

VIII. letnik.

Kmet nastopa...

Für Halm und Araf immerdar!

Nekaj veličastnega tiči v tem, da se dviga kmet iz obupanega spanja in nastopa kot mož, ki zahteva svojo pravico. Slepi bi morali biti povzročitelji velike in male politike v Avstriji, in bi ne opazili mogočnega naraščajočega armado kmetov vseh narodov, — slepa bi morala biti vlada, ko bi ne čutila, da ima odslej računati na kmetjski četami... Kdor je videl nedeljski kmet v štajerskih kmetov v Gradcu, ta si ne more prikriti velikanskega pomena združenega kmetijskega dela. Velikanske kmetije, t. zv. „Annensäle“, so bile napolnjene z zadnjega kottička, tisočeri kmetje so bili prišli iz vseh krajev zelene Štajerske, — mož ki možu so stali, Zgornji Štajerci in Spodnji Štajerci, eden poleg drugega. Veselo znamenje je to! Veselo znamenje v prvi vrsti zato, ker je doslej avstrijske kmete ali duševno nemarjalo, ali pa zapeljavalo v nemarno, nezmislno politiko, katere edini namen je bil, izprazniti kmetove žepce. Nič, — brezpomembna oseba, mož brez vpliva in pomena drugih stanov, — to je bil doslej avstrijski kmet. Zdaj pa je prišlo agrarno gibanje velikanske valove metati, zdaj trka močna kmetijska pest vedno krepkeje na minirane palače, zdaj se pričinja kmet za vedeti svoje silovite moči... Kdor je v menažeriji ogledoval ujetega leva, ta si mora misliti: Kaj, ko bi ta veličastna žival drgnila glavo in pričela boj v veseli zavesti, da je nepremagljiva in da mora vse razpasti, kadar stoji pokonci in udari... Približno tako se nam zdajda kmetjski stan. Ujet, zaprt, izstradan je bil doslej in ni si upal pomagati, ker ni imel spanja v svojo moč, ker se ni zavedal svoje sile. No, — nedeljski kmetjski zbor v Gradcu je jasni dokaz, da so dnevi teme končani in da nastopa kmet na dan!

V raznih obzirih je bil kmetjski zbor v Gradcu važen. Prvo je, da so vsi govorniki naglašali, da mora odslej veljati geslo: Kmet za kmeta. Politične, verske, narodnostne razlike, — vse to nima tistega pomena, kakor stasovska dolžnost. Nikar ne zahtevajte od kmeta narodnih žrtev, dokler je izstradan, mučen, dokler mu jemljejo zadnji grizljaj kruha iz ust! Nikar ne vpijate, da mora kmet kot prvi v roki gladi, dokler ga z izkoriščanjem silite v glad in zločin... Ali važnost tega kmetijskega zbora je tičala tudi v tem, da se je pojasnilo enkrat neumne bajke, da so kmetje povzročitelji draginje mesa in kruha. Ni res in tisočkrat ni res, — kajti kmet ni in ne more biti vzrok splošni dragini. Kmet je bil doslej v roba para, le človek brez pravice, brez zaščite, brez počitka. Kmetjski nasprotniki, vzemite dvojna očala in poglejte v zrcalo, morda vidite potem prave vzroke mesne in krušne dragine. Kmet prodaja danes svoje plodove ceneje ali pa po isti ceni kakor pred desetletji in to v kljub temu, da so cene vseh drugih življenskih sredstev zrastle.

Največji pomen kmetijskega zbora tiči pa v političnih izjavah. V veliki nevarnosti tičimo danes avstrijski državljani. Avstro-ogrski pogodba se ima ponoviti, tista nesrečna tolikokrat prokleta pogodba, ki je omogočila, da so se Madžaroni na naše troške nažrili in da grozijo danes nam, to je svojim dobrotnikom. Ali naj bode ta pogodba zopet taka, kakor so bile dosedanje? Ali naj se zopet prodamo madžaronski sebičnosti? Ne, tega ne storimo več! Ko so se dosedanje avstro-ogrski pogodbe sklepale, je avstrijski kmet še spal. Ali zdaj se je zdrnil in brez njegove volje se ne bode sklepala nobena pogodba. To je tudi izjavil vodja avstrijskih kmetov, Alfred Simitsch vitez Hohenblum, ki je z vplivom vse svoje osebe zaklical: „Avstro-ogrski pogodba se ne bode uresničila, brez da bi se uresničile zahteve kmetijskega programa. In ako ne bi vlada vpoštevala to zahtevo, potem bomo kmetje to vlado vrgli.

Ni nam mogoče, da bi prinesli natančno poročilo kmetijskega zbora. Poročati hočemo le glavne poteze.

Kakor že rečeno, so bili „Annensäle“ natlačeno polni. To ni bilo več par stotin kmetov to so bili tisoči, ki so stali rama ob rami in dokazovali, da je kmet prvi gospod. V imenu sklicateljev je pozdravil predsednik c. k. kmetijske družbe grof Attems zborovalce. Pozdravil je zlasti navzoče: državnega poslanca, vojvodo kočevskega kneza Auersperga, načelnika nemške kmetijske stranke, drž. poslanca Peschka, poročevalca agrarne centrale, viteza Simitsch pl. Hohenbluma itd. Predsedništvo zbora je prevzel g. dr. Klusemann. V imenu mesta Gradec je pozdravil zbor podžupan g. Magg. Kot prvi govornik je prišel do besede državni poslanec Peschka. Njegovemu govoru posnemamo sledeče:

„Pozdravim vas v imenu kmetov sudetnih dežel. Kmetijsko gibanje je v Avstriji še čisto mlado, kajti kmeti so bili doslej le žoga za razne politične stranke. Industrija se je razvijala in kmete se je potisnilo v ozadje. Tako v drugih državah kakor tudi pri nas. Vsled vednega protežiranja industrije so bili kmetje prisiljeni, uresničiti svoje stranke... Združenje kmetov je veliko narodno delo. Kajti le gmočno dobrostoječe kmetijstvo zamore kaj uspešnega za narod storiti. Ali to združenje je tudi rešilno za državo, kajti država, kinima zdravega kmetijstva, tudi sama ne more biti zdrava... Kmetje ne nasprotujejo industriji; nasprotno ji hočejo celo pomagati, ker si hočejo zboljšati svoj položaj, — kajti „hat der Bauer Geld, hat es die ganze Welt...“ S temi besedami je opozarjal govornik na potrebo združenja kmetov in je končal svoj krasni govor ob velikanskem navdušenju.

Za poslanca Peschka je govoril knez Auersperg, vojvoda kočevski. O njegovem kakor o drugih govorih poročamo prihodnjic.

(Naprej prihodnjic).

Politični pregled.

Cene mesa so vedno predmet političnih preprirov. V zadnjem času so živinske cene zelo padle in vendar so ostale cene mesa na Dunaju

kakor v drugih mestih na isti višini. To je dokaz, da niso kmetji povzročitelji visokih mesnih cen, temveč le mesarji. Vsled tega je vložila nemška kmetijska stranka primerno interpelacijo na poljedelskega ministra. Le-ta je p. k. odgovoril in dokazal, da so na Dunaju od meseca novembra 1906 do junija 1907 cene goveje živine za 14 kron pri centu žive teže padle. Cene mesa pa niso padle. Novembra 1906 je koštala kila mesa na Dunaju 2 K 10 h in malo pozneje že 2 K 12 h, na kakeri višini je ostala. Mesarji se hočejo na trošek konzumentov na najhitrejši način obogatiti, krivdo visokih mesnih cen pa mečejo popolnoma neopravičeno na kmeta. Tudi zdaj pretijo mesarji s zopetnim zvišanjem cen. Zato je prav, da jih je kmetjski minister na § 51 obrtnega reda opozoril. Ta paragraf daje občinam pravico, da uvedejo glede potrebščin vsakdanjega življenja maksimalne tarife, to se pravi, da omejijo lahko brezvestno zvišanje mesnih cen. Minister je povedal tudi, da se mora preskrbljenost z mesom potom našega lastnega proizvodnje zgoditi, kar je mogoče s pospeševanjem planinstva in številnim pomnoženjem živine.

Deželne finance. „D. K.“ objavlja članek, iz katerega je naraščanje izdatkov posameznih dežel razvidno. Potemtakem so znašali izdatki:

	1. 1865	1. 1902.
N. Avstrijsko	3,174.000	39,016.000
Štajersko	2,192.000	22,855.000
Koroško	456.000	4,638.000
Kranjsko	345.000	3,924.000

Iz tega je razvidno, kako grozovito so narasli deželni izdatki in kako potrebno je, da stori vlada vse potrebno, da se reši dežele iz njih revščine.

Nobenih kontrolnih shodov. Letos se po naročilu ministerstva na Avstrijskem ne vršijo kontrolni shodi. Glavni raporti se vršijo kakor vedno.

Nobenih orožnih vaj? List „Deutsches Agrarblatt“ poroča, da se bode opustilo 1. 1908 ob priliki 60 letnice cesarjevega vladanja vse orožne vaje (Waffenübung). Upajmo, da je to resnica!

Štajerski deželni zbor je prišel 16. t. m. svoje zasedanje. Razven raznih postavnih načrtov se je predložilo poslancem proračun za leto 1908. Potrebščine v proračunu znašajo 29,255.664 K. Zvišani so izdatki za deželno kulturo (2,563.000 K), za šolstvo (12,731.000 K), za realiteto (1,051.000 K), itd. Po otvoritvi je poročal posl. Ennispinner o neki osebni zadevi, posl. Kellersperg o prošnji nekega posestnika za dovolitev brezobrestnega posojila. Nadalje je govoril posl. Einspinner o predlogu posl. Stiger in tovarišev glede pospeševanja domače obrti. Stiger in tovariši so svoj čas poročali, da se naj dovoli v ta namen 5000 K. Predlog se je v primerni obliki sprejel. Posl. dr. Jurtela je poročal o prošnji občine Teharje, naj se ji dovoli porabo obč. denarja za cerkevno zgradbo. Posl. Resel se je izjavil proti predlogu, češ da občine nimajo pravico, izdajati svoj denar za cerkevno zgradbo. Jurtelov predlog pa je bil vendar sprejet. Potem se je poročalo še o nekaterih šolskih zadevah. Posl. Wastian je stavil vprašanje glede zgradbe mosta čez Dravo v Mariboru itd.